

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

JOSTEIN GAARDER

Pur și simplu perfect

Scurtă istorie despre aproape tot

Traducere de
MARIA DOBRINOIU

EDITURA UNIVERS

Redactor Diana Crupenschi

Corectură Irinel Antoniu

Tehnoredactare Constantin Niță

Coperta Faber Studio

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GAARDER, JOSTEIN

Pur și simplu perfect : scurtă istorie despre aproape tot /

Jostein Gaarder ; trad. de Maria Dobrinioiu.

- București : Univers, 2019

ISBN 978-973-34-1144-4

I. Dobrinioiu, Maria (trad.)

0

JOSTEIN GAARDER

AKKURAT PASSE. EN LITEN FORTELLING OM NESTEN ALT

© Jostein Gaarder

First published by H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard) AS, 2018

Published in agreement with Oslo Literary Agency

© Editura UNIVERS, 2019, pentru prezenta traducere

EDITURA UNIVERS

www.edituraunivers.ro

ISBN 978-973-34-1144-4

Tipar: ARTPRINT

Email: office@artprint.ro

GLITREVIK

23 APRILIE, 2009

Dragilor,

Vin direct de la Marianne și îmi dau seama că de acum încolo nimic nu va mai fi ca înainte. Sunt extrem de tulburat și știu că, într-un fel sau altul, ceea ce va urma își va lăsa amprenta asupra noastră, a tuturor. Nu mai există cale de întoarcere către ce a fost cândva. E dureros să mă gândesc la asta.

Am ajuns aici cu puțin timp în urmă, m-am dus direct la lac și am lăsat barca pe apă, era ceva ce trebuie să fac înainte ca locul să pară desăvârșit, pregătit pentru sezon.

Peste tot în jurul iazului, troiene de zăpada stau ca niște martori grei la asediul lung al iernii. Temperatura aerului a atins punctul de îngheț chiar acum, dar nu mai e gheață pe apă, nici măcar pe marginea golfului Glitrevik.

Am intrat și am lăsat jos sacoșele de cumpărături înainte de a începe să deschid obloanele și să aprind sobele. Prin fereastra dinspre apus am să văd cum soarele va coborî peste iaz, cam într-un ceas.

Trebuie să fac cele mai multe dintre aceste lucruri cu o singură mână, totul necesitând cel puțin o coordonare fină a mișcărilor, căci sunt câteva luni de-acum de când asta e situația. Până astăzi, pur și simplu nu am știut cum stau lucrurile.

Mi-au înghețat picioarele. N-am trecut pe acasă ca să-mi pun cizme și haine groase, nu suportam gândul de a mă duce acolo, unde nu era nimeni care să mă aștepte. Dar m-am oprit la magazinul alimentar și am cumpărat mâncare suficientă pentru o zi.

Aici, sus, nu ducem lipsă de pulovere de lână și cizme lungi de cauciuc, și am găsit și o pereche de șosete groase, din lână. Cu amândouă sobele arzând, nu durează mult până se face cald și bine aici. În asta stă avantajul de a avea o căbănușă, frugalitatea rentează.

După ce m-am întâlnit cu Marianne, am simțit un impuls spontan de a rămâne singur, de a mă izola complet.

Nu gândesc prea limpede, simt că fierb, sunt îngrozit, consternat, dar trebuie să-mi dau seama ce se întâmplă și să mă hotărâsc; trebuie să iau o decizie, să găesc o soluție, de aceea trebuie să scriu, este singura cale de a gândi coerent în clipa asta. Trebuie să mă asigur că gândurile mele sunt concise înainte de a-și găsi sensul pe hârtie și cred că pot să deslușesc un fir roșu în tot acest haos, numai că nu știu unde mă va duce.

Pe urmă îmi trece prin minte, brusc, că nu scriu doar pentru mine și poate nici doar pentru cei apropiați mie. Aș putea ajunge să pledez pentru o soluție în numele întregii omeniri.

Pentru că există întrebarea: ce este o ființă omească? Întrebarea ar putea părea naivă. Dar mi se pare că nu m-am gândit niciodată serios la asta.

Situația mea nu este cu nimic specială, ci dimpotrivă. Sunt doar un om, ca noi toți, și în această calitate mă aflu aici, scriind toată seara și toată noaptea. Mi-am dat un termen-limită de 24 de ore.

Suntem atât de complecși, atât de infinit de bogați în experiențe de viață, în cunoaștere, în amintirile și în legăturile dintre noi. Iar când ne

despărțim, totul se dezintegrează și dispare, totul se uită.

Lumea e fisurată, sângerează. Iar acum mi-a venit mie rândul. Trebuia să vină și ziua asta. A venit ca o palmă care m-a plesnit peste obraz. Sau ca un pumn violent drept în față.

Dar voi începe dintr-o perspectivă mai liniștită. Înainte de a mă apropia de actul final al acestei drame, trebuie să includ puțin din dulcele preludiu.

Îmi amintesc de prima dată când eu și Eirin am fost aici, sus, era în septembrie 1972, iar povestea pe care am să v-o spun este una pe care nici unul dintre voi nu a mai auzit-o înainte. Așa că pregătiți-vă – Christian, June și Sarah – pentru secretul bine păzit pe care urmează să vi-l dezvălui.

De ce am ținut secretă față de voi, în toți anii aceștia, povestea despre cum a început totul este aproape imposibil de înțeles, dar cred că există secrete asemănătoare, bine păstrate, în aproape toate familiile. La început, Christian a fost cel pe care am vrut să-l protejăm. Ne-am gândit că aveam să-i spunem totul când avea să crească puțin mai mare, dar nu s-a întâmplat asta niciodată.

Dar acum toate aceste vechi secrete vor fi lăsa-te deoparte. Voi începe de la bun început, așa cum îmi aduc aminte acum, după treizeci și șapte de ani. Apoi, la momentul potrivit, Eirin poate să intervină și să facă orice corecție sau completare consideră ea necesară.

Avem amândoi nouăsprezece ani și suntem studenți în anul întâi la Universitatea din Oslo. Prima dată când ne-am zărit unul pe celălalt trebuie să fi fost într-o dimineață de luni, în sala de odihnă din corpul de clădire care poartă numele lui Sophus Bugge¹. Cred că este prima mea zi în acest loc.

În mulțime zăresc o fată. Introduce monede într-un automat de cafea și mă gândesc că și eu aș vrea să iau o ceașcă de cafea cu mine la curs, fie și numai pentru a ține ceva în mână, și astfel ne vedem prima oară. Schimbăm câteva priviri, rămânem surprinși și reacționăm cu întârziere, nu pentru că ne mai întâlniserăm înainte, ci

1. *Elseus Sophus Bugge* (5 ianuarie 1833 – 8 iulie 1907) a fost un cunoscut filolog și lingvist norvegian. Activitatea sa savantă a fost îndreptată spre studiul inscripțiilor runice și filologia norvegiană. Bugge este cel mai cunoscut pentru teoriile sale și pentru lucrările sale despre alfabetul runic (n. tr.).

dimpotrivă, pentru că amândoi suntem absolut siguri că nu ne-am mai văzut niciodată până atunci.

Dar ea îmi zâmbește stăruitor timp de cel puțin două secunde – și acest zâmbet deschide în mine niște încăperi la care nici nu visam.

Habar nu avem că vom merge la același curs, primul dintr-o serie care avea să dureze tot semestrul de toamnă. Nici unul dintre noi nu mai fusese în această clădire a universității care fremăta de viață, și amândoi am venit neînsoțiți.

Privirile ni se întâlnesc din nou și ne simțim ciudat; despre asta am vorbit abia o săptămână mai târziu. În același timp, amândoi avem dorința de a interacționa cu alți studenți, de a ne găsi un aliat, și asta de preferință înainte să înceapă primul curs de toamnă.

Acesta este, probabil, motivul pentru care mă întrebă cât e ceasul, iar eu observ că poartă la mână un ceas care arată exact aceeași oră ca al meu.

Cu atât mai important este pentru mine să înțeleg *de ce* mă întrebă cât este ora. Există în cuvintele ei vreun fel de subtext, vreun sens ascuns? Înseamnă asta, cumva, că ar vrea să ne cunoaștem?

Îi spun că este nouă și nouă minute și imediat mă gândesc că răspunsul meu scurt a fost lipsit de curaj și evaziv. Pentru că bineînțeles că aș vrea să vorbesc mai mult cu ea, dar șansa de a ne continua sporovăiala probabil că se încheiase chiar din clipa aceea.

Oamenii fac adesea atât de multe ocolișuri complicate înainte de a interacționa direct unul cu celălalt. Doar câteva suflete au capacitatea, dată de Dumnezeu, de a intra direct în subiect și de a spune: „Bună! Chiar mi-ar plăcea să te cunosc!”

Așa că nu am lăsat să-mi scape porumbelul, și anume că-mi plăcea fata care ținea în mână o ceașcă de cafea și mă întreba cât e ceasul. Nu am dezvăluit nici faptul că mi se părea că are un zâmbet fermecător. Am ținut totul pentru mine; faptul că mă îndrăgostisem lulea de ea, că de la prima vedere fusem fermecat de părul ei înfocat, castaniu, de ochii ei albaștri și reci ca apa înghețată, aș fi putut spune aproape verzi, sau că mirosea frumos; era destul de aglomerat în sala de odihnă.

Nu am comentat nici despre cât de mult îmi plăcea că venise la primul curs din semestru într-o

rochie de vară înflorată, și nu în blugi, ca toate celelalte. Era mai bine să fiu puțin atent cu comentariile de genul ăsta, la începutul anilor '70 ...

Dar răspunsul meu neutru nu a afectat cu nimic situația, pentru că fata aceea veselă nu s-a dat bătută. M-a întrebat dacă merg și eu la cursul de filosofie. Am încuviințat dând din cap și în cele din urmă am prins curaj, spunându-i:

– Ce-ai zice să mergem împreună?

Ea îmi zâmbește din nou. Doar că trebuie să așteptăm până când îmi iau o cafea. Stă lângă mine și mă așteaptă.

Apoi mergem împreună prin foaiier și intrăm în sala de curs. Așadar, să mă întrebe cât e ceasul a fost, de fapt, o introducere folositoare.

Ajungem să stăm din nou împreună, timp de câteva minute, și după prelegerea în care un tânăr cercetător a făcut o scurtă trecere în revistă a filozofilor presocratici. Nu-mi amintesc despre ce am vorbit, poate că am schimbat câteva cuvinte despre Empedocle sau Heraclit, oricum nu cred că ne-am spus prea multe despre noi înșine.

Curând după aceea, merge fiecare pe drumul său, fie pentru că unul dintre noi este grăbit, fie

pentru că nu mai avem nimic să ne spunem. Mi-o amintesc spunându-mi că numele ei este Eirin, iar eu îi răspund că mă numesc Albert.

După asta, în zilele următoare, ne mai ciocnim cam de trei-patru ori sau ne urmărim unul pe celălalt, ne căutăm reciproc cu privirea în toate cotloanele campusului universitar, în oraș, la cafenea și, de fiecare dată când ne întâlnim, ne trezim că sporovăim din ce în ce mai mult.

Dar nu ne așezăm niciodată pe o bancă sau pe iarba și niciodată nu stabilim să ne întâlnim din nou. Nu este nevoie de asta. Știm că ne vom întâlni iar.

La o săptămână după prima noastră întâlnire, suntem lângă automatul de cafea din clădirea Sophus Bugge, iar Eirin deschide subiectul în mod surprinzător de direct.

Îmi spune, cu un amestec de entuziasm și timiditate, că tatăl ei este plecat la Copenhaga pentru câteva zile, iar ea folosește mașina lui; pe urmă, intrând direct în subiect, mă invită la o plimbare cu mașina, chiar în această zi de luni, subliniind că va fi o plimbare fooooooarte lungă.

Se uită mai întâi în jos și apoi ridică din nou privirea către mine, cu câteva expresii intense care ezită între un farmec ușor ascuns și un zâmbet ștrengăresc, cu o expresie oscilând între profunzime și nepăsare; ochii ei de un albastru ca al ghețarilor strălucesc jucăuș și mă simt extrem de copleșit, aproape epuizat, de această inițiativă vulnerabilă, dar perseverentă din partea unei fete cu care abia am intrat în vorbă. Dar nu ezit să accept, chiar dacă încă mă întâlnesc cu o altă fată, Marianne, ceva mai în vârstă decât mine, care studiază medicina, dar încerc să mă conving că această relație a început să scârțâie.

În sinea mea, ceva tresaltă de bucurie; sare în sus și face tumburi, precum copiii care se bucură.

De îndată ce intrăm împreună în sala de curs, îmi dau seama că în dimineața asta Eirin e îmbrăcată în mod evident mai puțin elegant decât în celelalte dați când am văzut-o. Astăzi poartă doar o pereche de blugi vechi și un pulover roșu de mohair.

Tatăl ei este la Copenhaga, iar excursia de luni este premeditată, a fost extrem de bine pusă la punct. Nu sunt complet lipsit de percepție socială.

Nu înțeleg prea multe din prelegere, este vorba despre Socrate, care în cele din urmă este

condamnat la moarte pentru coruperea minților tinerilor, dar câteva minute mai târziu ne aflăm în mașină, într-un Volvo 144 bleumarin nou-nouț, și avem toată ziua înaintea noastră.

Nu știu dacă am mai stat vreodată într-o mașină mai frumoasă, poate într-un taxi, dar niciodată cu o persoană atât de atrăgătoare la volan.

Toată după-amiaza facem cu rândul în spatele volanului. Ajung și eu să simt puterea mașinii, iar Eirin se reazemă în scaunul din dreapta, râzând și glumind.

Ca un fel de încălzire, mergem mai întâi la Grefsenkollen și apoi la Holmenkollen, pentru că astfel vom vedea orașul în care trăim din ambele perspective; în primul rând din punctul de vedere al lui Eirin – ea a crescut la Grefsen –, apoi din punctul meu de vedere, căci încă locuiam acasă, în Holmen.

Dar iată-ne din nou pe drum. Habar nu avem în ce direcție mergem, dar nici nu contează. Hoinărim, încoace și încolo, traversăm estul Norvegiei, trăncănind neîncetat, ca și cum am trăit despărțiți nouăzeci de ani și astfel avem multe să ne spunem, foarte multe, ca și cum nu avem amintiri